

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; J. van C. Breen, Amsterdam; Dr W. E. Engelken, Harderwijk; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp;

Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Prof. Dr F. W. Groenbeide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra; Dr H. W. Laman, Assen; Dr D. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage;

Baan, Amsterdam; Dr Henry Boets, Grand Rapids; Dr Joh. Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr S. O. Lea, 's-Gravenhage; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. Thij, Meppel; Dr H. Th. Voitenhoven, 's-Gravenhage;

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Gouda
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f2.— per jaar.

Advertentie: 35 cent per regel.

INHOUD: Is de verkiezing van ambtsdragers door de Gemeente een daad van regeermacht? II. — Uit de Schrift: Liefhebbers en haters en wijzen (Prof. Dr V. Hepp). — Kerkelijk Leven: Eenige Gemengen. III. Proeven. — Kuiper-Bibliografie LXXIV. — Uit het Pol. en Soc. Leven: De Ned. Bond van Jongel. Verent. op G. O. en de Rijksuniversiteit. III. — Literatuur en Kunst: Het Griekse heldendicht IV. — Perschoon. — Kerkenieuws.

IS DE VERKIEZING VAN AMBTSDRAGERS DOOR DE GEMEENTE EEN DAAD VAN REGEERMACHT?

II.

Komen we thans tot de vraag, wie nu zulke personen aanwijst, dan begin ik met u te herinneren aan den laatst gelezen tekst. Immers toont deze aan, dat God Zelf daarin een niet onbelangrijk aandeel neemt. Weliswaar niet door hoorbare stemmen, engelenverschijningen en dergelijke; doch door het verlies van zulke gaven, wier blijbare aanwezigheid bij sommige menschen de aandacht op hen vestigt. Wanneer het blijkt, dat sommigen de gave der profetie en der leering bezitten, dat zij krachten openbaren, dat de gave der gezondmaking hun geschonken werd, dat zij menigerlei talen spreken of helpers of bestuurders kunnen zijn, wordt door den Heere Zelf de aandacht op hen gevestigd en zal hun roeping tot het ambt dus wel niet op zich laten wachten. Tenzij de leden der kerk zoo weinig christelijk zijn, dat iemand, die boven de middelmaat uitsteekt, hun afgunst wakt en door hen liefst op den achtergrond wordt gehouden!

Voorts lezen we van de aanwijzing tot het ambt door menschen, die daarbij rekening moesten houden met het zooveel gezegde, het volgende:

In Handel 1:15 v.v. wordt de beschrijving der keuze van Matthias tot apostel gegeven. Deze heeft voor ons doel echter zoo goed als geen beteekenis. Niet alleen omdat het de vraag is, of de gemeente goed deed door zich de apostelkenne toe te eigenen en die niet aan den Heere Zelf over te laten; doch vooral omdat hier van geen eigenlijke aanwijzing door menschen sprake is. Dezen stelden een tweetal, beantwoordende aan de eischen, en lieten daarna de aanwijzing door het lot aan den Heere over. Men kan hieruit dus alleen afleiden, dat het apostolaat leiding gaf en de gemeente mede oordeelde. Het slot van het laatste vers is voor ons doel het belangrijkste: „En hij werd met gemeene toestemming tot de elf apostelen gekozen”. Daarin ligt de gedachte der approbatie, doch die raakt slechts zijdelings ons onderwerp.

Het eerste, wat voor ons eenig belang heeft, is Handel 6, de keuze der diakenen. Dit hoofdstuk leert duidelijk, dat de apostelen afspraken, 1o in welk ambt voorziening getroffen moest worden („En de twaalf riepen de menigte der discipelen tot zich en zeiden: Het is niet behoort, dat wij het Woord Gods nalaten en de tafelen dienen.” vers 2); 2o aan welke vereischten deze ambtsdragers moesten voldoen („mannen, die goede getuigenis hebben, vol des Heiligen Geestes en der wijsheid.” vers 3); 3o hoe groot hun getal zou zijn („zeven mannen uit u.” vers 3); 4o dat de medewerking der gemeente gewenscht was („ziet dan om, broeders! naar,” enz., vers 3); 5o dat het in het ambt stellen der aangewezenen evenwel niet door de gemeente, doch door „de apostelen geschiedde („welke wij mogen stellen over deze noodige zaak,” vers 3). De uitkomst was dienooreenkomstig, want 1o de gemeente richtte het plan der apostelen toe („en dit woord behaagde aan al de menigte.” vers 5); 2o zij wees de personen aan („en zij verkoren Stefanus, eenen man, vol des geloofs en des Heiligen Geestes, en Filippus, en Prochorus, en Nicanor, en Simon, en Parmenas, en Nicolaas, eenen Jodengenoot van Antiochië,” vers 5); 3o hoewel zij zich gehouden had aan de eischen en het getal, door de twaalf genoemd, stelde zij de verkozenen toch niet in het ambt, maar liet dit doen door de apostelen („welke zij voor de apostelen stelden; en deze,

als zij geboden hadden, leidden hun de handen op,” vers 6).

De tweede plaats, die voor ons doel van beteekenis geacht moet worden, is Handel 14:23: „En als zij” (dat zijn Paulus en Barnabas), „hun in elke gemeente, met opsteken der handen, onderlingen verkoren hadden, geboden hebbende met vasten, bevalen zij hen den Heere, in Welken zij geloofd hadden.” Het is u bekend, dat de moeilijkheid bij de uitlegging van dit vers schuilt in de woorden „met opsteken der handen”. De vraag is nu 1o op wie ziet het deelwoord cheirotónentes: op Paulus en Barnabas of op „hun”, d.w.z. de gemeenten. 2o wat beteekent hier dat deelwoord? De eerste vraag kan, meen ik, door wie onbevooroordeeld het oorspronkelijke leest niet anders beantwoord worden dan aldus: het kan slechts op Paulus en Barnabas zien. Wat de tweede vraag betreft: cheirotónentes wil oorspronkelijk zeker zeggen: aanwijzen door het opsteken der handen; een openlijke, niet geheime keuze dus uit een door anderen gemaakte voordracht. Het woord verloor echter zijn beteekenis voor wat de wijze, waarop de verkiezing plaats had, betreft, en werd een algemeen woord voor: aanwijzen door keuze. In 2 Cor. 8:19 wordt het gebruikt voor Titus, terwijl er toch vermoedelijk geen sprake is van een verkiezing met opsteken der handen; „En dat niet alleen, maar hij is ook „de gemeenten verkiezen, om met ons te reizen met deze gave, die van ons bediend wordt tot de heerlijkheid des Heeren zelve, en de volvaardigheid uws gemoeds.” Hier is blijkbaar veel meer een approbatie bedoeld, dat de gemeenten algemeen bewilligen in het voorstel, om aan Titus deze belangrijke opdracht toe te vertrouwen. Doch wie dit niet mocht beamen, moet in elk geval Handel 10:41 als bewijspiaats voor mijn stelling erkennen: „Niet al het volk, maar den getuigen, die van God tevoren verkoren waren, ons namelijk, die met Hem getogen en gedronken hebben, nadat Hij uit de dooden opgestaan was.” Hier wordt hetzelfde woord gebruikt en op God toegepast; aangezien bij Hem van geen opsteken der handen ter verkiezing sprake kan zijn, blijkt hier overtuigend, dat het woord in het N. Testament de beteekenis van de wijze, waarop de verkiezing plaats had, niet naar voren brengt, doch alleen het feit der verkiezing. Trouwens, het is ook niet aan te nemen, dat Paulus en Barnabas hun keuze door hand opsteken bekend maakten; zij zullen dat eerder met hun mond dan met hun handen gedaan hebben. Van een medewerking der gemeente is m.i. in Handel 14 geen sprake; en zelfs wie „met opsteken der handen” anders mocht willen verklaren, moet toestemmen, dat het zetten in het ambt volgens dezen tekst in elk geval niet door de gemeenteleden, die dan gekozen zouden hebben, doch door Paulus en Barnabas geschiedde. De woorden „gebeden hebbende met vasten” behooren blijkbaar bij het geboden: „bevalen zij den Heere, in Welken zij geloofd hadden” en niet bij „met opsteken der handen”; doch zelfs al ware dit anders, dan ligt daarin nog geen daad van regeermacht. Concluderende meen ik dus uit deze plaats te mogen afleiden, dat in Lystre, Iconium en Antiochië (in Pisidië) de aanwijzing der ambtsdragers en het zetten dezer personen in hun ambt geschiedde door Paulus en Barnabas, niet door de gemeenteleden.

De derde tekst, die enig licht geeft over de wijze, waarop de N. Testamentische gemeenten hun ambtsdragers verkoren, is 1 Timotheüs 5:22a: „Ic niemant haastelijk de handen op.” Daaruit blijkt wel is waar niets met zekerheid omtrent de wijze, waarop de personen, wien het hier geldt, tot Timotheüs kwamen, opdat deze hem handoplegging zou doen. Dat kan geschied zijn met en zonder medewerking der gemeente. Maar wel blijkt eruit, dat zulke de ambtelijke bevoegdheid niet anders verkreeg dan doordat Timotheüs in zijn aanstelling bewilligde en door handoplegging hem zette in het ambt.

Geheel hetzelfde geldt van den vierden tekst,

Titus 1:5: „Om die oorzaak heb ik u in Creta gelaten, opdat gij hetgeen nog ontrief voorts te recht zoudt brengen, en dat gij van stad tot stad zoudt onderlingen stellen, gelijk ik u bevolen heb.”

Uit deze Schriftgegevens valt dus af te leiden, dat weinig blijkt over medewerking der gemeenteleden anders dan in approbatie, gelijk bij Matthias' keuze, of een aanwijzing als in Handel 6, die zonder goedkeuring der apostelen van geen waarde was; en dat voorts het eigenlijke benoemen tot het ambt geschiedde door de ambtsdragers, die reeds van God met gezag in Zijn kerk waren bekleed. Voorts, dat over de aanwijzing der personen niet veel wordt gezegd en veel meer nadruk valt op de ordinantie, door den Heere voor de ambten gegeven, de verkiezing, er voor gesteld, en de verordening tot het ambt, doordat de Heere de gaven er voor verleent en de georganiseerde gemeente deze erkent en de personen stelt in het ambt.

In de tweede plaats kom ik nu tot onze Gereformeerde kerkinrichting, die zich bij deze Schriftgegevens ten nauwste heeft aangesloten.

De Wezelsche artikelen (1568) toonen een zekere vrees voor de „oerzuchtige heerschappij van de onderlingen en voorgangers”, die zich bij de verkiezingen zou doen gelden (II 9). Zelfs de hulp onder „rome overheid” ware niet te versnuden om dit gevaar te koeren (II 3). „Daar dit echter nauwelijks schijnt te kunnen worden verwacht, zoo meenen wij, dat geen betere regeling ingesteld kan worden dan dat de gemeente bewilling der kerk gevoegd wordt bij het gezag der onderlingen.” Zoodra echter een classicaal samenleven mogelijk is, houdt dit op, „want”, zoo wordt gezegd, „indien dit geschiedt, dan schijnt de toestemming van het volk niet zoozeer van noodte moeten zijn, daar het gezag van meerdere kerken voldoende is om den overmoed der onderlingen (indien deze wellicht, wat God verhoede, mocht ingeslopen zijn) te beteugelen.” Tot zoolang moet uit dubbelzinnen door het volk gekozen worden (II 4).

In 1571 te Embden was men reeds zoover, dat de verkiezing geschiedde „van den Consistorie” en de gemeente slechts had te approberen of binnen 15 dagen bezwaren voort te brengen. „Nochtans, of eenighe Kercken, daer de verkiezinghe by 't Gemeene volck staet, achteden, dat hare ghewoetheyt niet te veranderen en ware, die sullen ghedragen worden ter tijt toe, dat het door die algemeene Synodale versamelinghe anders sal verordent zijn.” De verkiezing door de gemeenteleden werd dus geduld voor een tijd, waar die reeds was, maar niet gewenscht en niet afschaffing door de Synode bedreigd.

Dordrecht (1574) bepaalde in art. 27: „Aengaende 't verkiezen der Ouderlinghen ende Diaconen, dat sal gheschieden na het wtwysen des 14 Artikels der Embdtsche versamelinghe, dat namelijk de consistorie 't recht der verkiezinghe hebben sal.” Nadat dit was vastgelegd, veroorloofde art. 28 verkiezing door de gemeente uit een dubbel, en stelde dit zelfs als regel; zoodat de Synode niet zoo kwaad voor de gemeenteleden was als men in Embden had verwacht.

De provinciale Synode van Dordrecht werd door de nationale, terzelfder plaatse gehouden Synode van 1578 in zooverre gecorrigeerd, dat nu, met handhaving van het recht der benoeming voor den kerkeraad, de keuze werd gelaten tusschen approbatie zonder meer door de gemeenteleden van de voorgedragen broeders of keuze door hen niet een dubbel. Het hek, al te wijd opengezet, werd dus een weinig meer naar den gesloten stand geschoven (art. 12).

De nationale Synoden van Middelburg (1581, art. 15), den Haag (1586, art. 20) en Dordrecht (1618/9, art. 22) bleven in dezelfde lijn. Zoo ontstond het 22ste artikel onzer Kerkenorde: „De Ouderlinghen sullen door het oordeel des Kercken-Raets ende der Diaconen verkoren worden: Soo dat het nae de ghelegentheydt van een yeder Kercke vry sal zijn,

-HAGE.

„De Reformatie”,
veel sympathie dit
ngen, wilt ook uw
-ADVERTENTIE
ing zenden.

„Chr. Bibliotheek”

a deel van den
igder „Chr. Biblio
verschen.

EN ZIJN MOEDER
AN VELTMAN.

240; geb. f 8.15.
den 26en jaargang
tegen een contri-
f5.— plus f0.75
ontvangt het
ienen prachtwerk

VERKOREN VAT

I. J. Knap C.v.

noemd werk van

ingand en in den

26en jaargang nog

TEGEN WIL

v. HARDSER, 22

ITA'S VELDEN

A. Visschen

nen alle boeken

ruchtbanden, zoo

prijs met f3.25

rhoogd.

tus, vermeldende

arden, is op aan-

verkrigbaar in

andel en bij den

itgever.

ib, Uitgever, Nijkerk.

n:

Jeugd

VOORTVAREN

FERDAM.

Schriftver:

Jeugd.

fte verrichtten.

vullen.

Kerk en Ver-

indz. royaal 80.

storting van het

Uitgevers

LE COINTRE.

STRIE

erke School-

en Katoenen

in ■ ■ ■